

Kako krmimo ptice

Vsak sadjar, ki stremi po napredku, mora biti dandanes prepričan, da brez smotrenega in dosledno izvedenega zatiranja škodljivcev na sadnem drevju, ni namiznega sadja v taki kakovosti, kakor zahteva sadna trgovina. Obramba sadnega drevja pred zajedavci je torej tako nujno potrebna kakor gnojenje in sploh vsako drugo negovanje. Zatiranje zajedavcev z različnimi sredstvi in na razne načine — tako imenovaniemu tehničnemu zatiranju — se torej ne morem izogniti. Vendar pa bi dosegli boljše uspehe, ko bi vsaj nekoliko upoštevali tudi naravno ali biološko obrambo, zlasti v kolikor hodijo v poštev ptice pevke, te drobne ljubke naše spremljevalke po sadovnjakih. One so od narave določene zatiralke žuželke po našem sadnem drevju. Žal, da so pa tudi te naše najboljše pomočnice ogrožene v svojem obstoju in jih je vedno manj po naših sadovnjakih. Razen različnih drugih nepravil, ki jih ovirajo v njihovem razmnoževanju, so hude zime zanje še posebno usodne, kajti ugonabljata jih mráz in lakota.

Zato je brez dvoma koristno in potrebno, da nudimo pticam pomoč v obliki primerne hrane. Pri tem poslu pa se ravnajmo po teh-le pravilih:

1. **Prostor** (krmilišče), kjer namevamo pokladati pticam hrano, mora biti tako zavarovan, da ga tudi v najhujšem viharju ne more zamenjati sneg in da ne morejo do njega mačke. To je tako važno, da je vredno tehtnega predzavara. Krmilišče na zbrisih in tako slabo zavarovano, da ga ob vsaki priložnosti pokrije sneg, je bolj v škodo nego v korist, ker uprav takrat, ko je sila najhujša, ne nudi nobene pomoči.

2. **Primerna hrana.** Najboljša krma za drobne ptice pevke je razno oljnato zrnje, in mast. Izvrstno hrano napravimo takole: V ponvi raztopimo nekaj mesenega loja, ko je tekoč, stresemo vanj mešanico različnih semen, kakor seme od konoplje, maka, lanu, solčnic, prosa. Vse skupaj dobro premešamo in vlijemo v kake primerne posode (n. pr. cvetlične lonce), kjer se strdi. Tako pripravljena krma je zdrava, tečna in jako izdatna. Ptice jo imajo zelo radi. Posode obesimo na drevje ali kak drug prostor tako, da so obrnjene z odprtino navzdol, da jim ne more zamenjati sneg. Za silo je dobra tudi koruzna moka, suh zdrobljen kruh in različni ostanki od človeške hrane. Posebna slaščica je vsakovrstno meso, ki ga moramo prav na drobno zrezati. Svež kruh, zlasti, če je moker, je pticam jako škodljiv. Tudi bučno zrnje povzroča bolezen.

3. **Krmimo pravilno!** Izpčetka zime, dokler ni snega niti hudega mraza, pokladajmo samo toliko, da ptice privadimo na krmilnico. Šele tedaj, ko zapade sneg in pritisne mráz, dajajmo obilneje in pa redno vsak dan, dokler traja mráz, zlasti pa dokler je vse pod snegom. Kdor med hudó zimo kar nankrat preneha s krmiljenjem, naredi večjo škodo med pticami, nego če ne bi bil sploh nič krmil. Ptice najprej privadi na udobno življenje ob krmilišču, potem pa, ko pritisne res prava sila, jih pusti na cedilu. Tako zapeljane živale največkrat žalostno poginejo od glada. Ko bi bile prepuščene same sebi, bi se bile najbrže rešile.

Slabo izvedeno pokladanje je v večjo škodo nego korist.

Štedenje s hlevskim gnojem

Umetna gnojila so draga, zato se mora kmet toliko več pobrigati za domači hlevski gnoj, da ga čimveč pridelava in dobro vzori. Najtežje občuti pomanjkanje gnoja tisti poljedelec, ki se je v zadnjih letih navadil uporabljati umetna gnojila, sedaj jih je pa moral vsled pomanjkanja sredstev in nizkih cen pridelkov opustiti. To mu hodi zelo navskriž, kajti ne ve več, kako bi gnojlil, da bi bilo za vse rastline prav. Zlasti je v dvomu, naj-li gnoji močno in bolj poredko ali velikokrat in bolj pičlo.

Znano je sicer že staro načelo, da je težke zemlje gnojiti močnejše, zato redkeje; lahke pa bolj pičlo, zato bolj pogosto. Novejši poskusi so pa pokazali, da je v splošnem bolj dobičkanosno gnojiti z malimi količinami hlevskega gnoja, ki naj je dobro vležan. Velike množine gnoja rastline le slabo izkoristijo, posebno slabo pa sveži gnoj. Tak poskus je več let zaporedoma izvajal nemški profesor Römer na sladkorni pesi. Pri uporabi spodaj navedenih množin hlevskega gnoja na površini enega hektarja (1% orala) je dala pesa naslednje pridelke:

400 stotov svežega gnoja	429 stotov pese
400 » žlahtnega «	454 » »
300 » » »	467 » «
200 » » »	471 » »
120 » » »	443 » «

Pri nas računamo navadno 10 stotov gnoja na en voz.

Te številke so izredno zanimive, ker ovržejo marsikatero dosedanje krivo mnenje o pravilnem gnojenju. Najprej opazimo iz primerjave prvih dveh števil, da svež gnoj mnogo slabše deluje nego dobro vležana žlahtni gnoj. To je bilo dosedaj tudi že znano. Nasprotno pa mora vsakega presenetiti dejstvo, da je uspeh 200 in 300 stotov gnoja na hektar boljši nego 400 stotov, in 200 celo boljši nego 300 stotov. Že samo 120 stotov se bliža učinku od 400 stotov. Toda ne smemo pozabiti, da je tak uč-

nek mogoč le na primeroma že bogati zemlji. Iz tega poskusa sledi nauk: **Bolj gospodarsko je gnojiti naenkrat le z malimi množinami gnoja, zato pa bolj pogosto.**

Izkušnja glede primeroma boljšega delovanja manjših količin gnoja potrjuje tudi naravni zakon o nazadovanju večjih množin pridelkov zemlje, ki so ga v zadnjih letih kmetijski strokovnjaki dognali z znanstvenimi in praktičnimi poskusi. Ta zakon pravi: Najbolje deluje prvih 100 stotov gnoja; nekoliko slabše drugih 100 q; še slabše tretjih 100 q; četrtyh 100 q pa morda sploh ne pride do učinkovanja. Čim bolj se namreč zemlja nasiti, tem manj izkorišča gnoj.

Zlasti na lahkih zemljah so množine od 200 stotov gnoja najbolj gospodarske. Zato je tudi umestno, urediti si kolobarenje tako, da se njiva s to množino pognoji vsako drugo leto. Ta način se v Sloveniji že izvaja ponekod na Gorenjskem, kjer imajo lahko zemljo, mnogo gnoja in pridelujejo veliko krme in okopavin. Na Dolenjskem pa, kjer imajo nekoliko težjo zemljo, je v navadi drugi način kolobarenja, ker imajo večinoma malo gnoja vsled manjšega upoštevanja živinoreje.

Kako pa pride gnoj do boljšega učinka? **S takojšnjim zaoravanjem!** Da bi to natančno ugotovili, so Danci 22 let delali poskuse in z njimi dognali, da je bil pridelek tem večji, čimprej so gnoj spravili v zemljo. Tako je bil pri enakem gnoju in enaki množini dosežen pridelek pri različno dolgem ležanju po raztrositvi, pri čemur je vzlet kot najboljši uspeh 100% pri takojšnjem podoravanju:

pri takojšnjem podoravanju	100%
pri podoravanju po 6 urah	97 do 98%
pri podoravanju po 24 urah	96 do 94%
pri podoravanju po 4 dneh	86%
polovica te množine gnoja je pri takojšnjem podoravanju dosegla	88%

Kakšen nauk izvajamo iz teh šetilk? Kdor le nekaj dni čaka s podoravanjem raztrosenega noja, ne doseže od njega več kot tisti kmet, ki ga porabi le polovico, tega pa takoj zaorje. S tem se tudi potrjuje že prej navedena ugotovitev, da morejo manjše množine gnoja izvrstno učinkovati, če pravilno ž njim ravnamo in ga takoj spravmo v zemljo. To naj bo skrb vsakega kmeta, ki hoče štediti z gnojem, to je z malimi množinami doseči enako dobre uspehe.

Na malih kmetijah, kjer spravljajo gnoj na njivo samo z enim vozom, si je to delo gač urediti n. pr. tako, da se dopoldne noj razvaža in trosi, popoldne ga pa zaorje. Če pa to ni mogoče,

je na njivi vsak kup gnoja dobro stlačiti in po možnosti pokriti z zemljo, raztrositi ga pa šele neposredno pred zaoravanjem.

S hlevskim gnojem štedimo tudi tako, da ga trosimo samo k tistim rastlinam, ki ga dobro izkoristijo: koruza, krompir, pesa in slične, ki puste za žita močno zemljo. Tem pa nikdar ne gnojiti, ker je to potrata gnoja.

Tako naj se vodi gospodarstvo gnojenja po naših kmetijah, saj je to najvažnejše vprašanje v današnjih težkih časih, ko pomanjkanje sredstev ne dovoljuje kmet. nakup umetnih gnojil, ki so v primeri s kmetijskim pridelki znatno dražja kot pred petimi leti. L.

Čiščenje travnikov ob ugodnem zimskem času

Z našimi travniki se ne moremo preveč pohvaliti, kajti pridelki, ki nam jih vržejo, so večinoma tako skromni, da daleč zaostajajo za normalnim donosom travništva drugih dežel. Nečemo pa trditi, da je temu kriva samo slaba, plitka kamnita zemlja, ampak glavni vzrok je iskati v slabem oskrbovanju. Marsikatero gospodarstvo ima travnišč dovolj za svojo živino, vziče temu pa ta večkrat strada, ker zanemarjen svet ne da zadosti krme. Imamo pa v Sloveniji, zlasti na Gorenjskem, mnogo kmetijskih gospodarjev, ki so svoje travnike tako izboljšali, da so podvojili število lastne živine in jim pri tem še krme preostaja. Torej ne toliko površina zemljišč kakor njih primerna obdelava je merodajna za množino živinske klaje.

Zal pa opažamo pri nas še mnogo, mnogo tako zanemarenih travnikov na dobrih tleh, da se človeku smili zemlja, ki ne more roditi tako, kakor bi lahko. Z neplodnim drevjem in grmovjem gosto obraščen svet duši travniško rastlino, kamenje leži razmetano po njem ali štrli iz zemlje ter jemlje prostor travnati ruši, krči pridelke, ovira košnjo ter onemogočuje uporabo travniške brane. In

vendar se da večina teh ovir odstraniti in s tem gotovo podvojiti množino košnje. Ni treba za to nikakih velikih naprav in stroškov, pa tudi ne zgube na času, ker se to delo izvaja najrajši v zimski dobi, ko ni drugega poljskega dela, po možnosti pa tudi med letom. Seveda v zimski dobi le tedaj, ko vreme to dopušča: če ni snega, oziroma če ni zemlja preveč zamrznjena.

Trebljenje travnikov nepotrebnegega drevja je umestno, da to ne dela sence travam ter jim ne jemlje prostora in hrane. Če pustimo morda tu pa tam kako drevo, da napravi senco pasočim se živini ali koscem, ne bo take škode. Boljše pa je, da niti enega stebela na n'jem. Isto velja tudi za grmovje, ki je itak samo za napotje in škodo na tratih. Drevje in grmovje pa ni samo obsekati, ampak ga je izkopati s koreninami vred, kajti drugače nanovo požene in povzroča še večjo škodo. Izkopane luknje pa napolnimo in poravnamo z zemljo, ki jo zasejemo z dobro travno mešanico.

Nekateri kmetje bodo ugovarjali, češ. travnik mi da travo in istočasno les ali kolje. — Tudi les in kolje sta potrebna tistemu, ki nima gozda. Toda ta si

naj pomaga na drug način. Slabši del travnika naj pusti v ta pamen, boljšega pa naj očisti in ga goji kakor pravi travnik; dal mu bo več in boljše krme kot ves zanemarjeni kos.

Dalje je na zapuščeni travnikih za-treti tudi ves večji travniški plevel, ki ne samo da jemlje prostor in hrano travam ter jih duši, ampak dela tudi krmo slabo, večkrat naravnost škodljivo. Tudi temu vprašanju posvečajo naši kmetje veliko premalo pažnje, zato tudi tako piéli pridełki travišč.

Ponekod so travniki posuti s kame-njem, ki deloma leži po vsej površini ali štrli iz tal. Tam, kjer je kraški svet, ga je seveda le težko očistiti in ga izravnati; če pa, tedaj le z velikimi stroški, ki se komaj izplačajo. Na drugem svetu pa se da kamenje lahko odstraniti, nekatero sicer le z izkopanjem, pa vendarle. In tu ni nobenega razloga, da bi se to kamenje ne odstranilo iz travnika, naložilo ob meji kot zid ali ga uporabilo za posipa-nje potov. Prazni prostori, ki nastanejo vsled njegove odstranitve, se posejejo z dobro travno mešanico. Tako bodo izgi-nile ovire pri brananju travnika in pri košnji, pridelek se bo pa povečal.

Večkrat so nalivi ali hudourniki na-plavili peska in gruščca na sicer dober travnik. Tedaj moramo oboje odpeljati stran, da bo trava lahko rasla. Če je pa pesek droben in je zemlja težka, tedaj

bo morda kazalo raztrositi ga po tem svetu, ker ga s tem še izboljšamo. Če je pa mogoče, za bodoče preprečiti škodo po nalivih, da zajezimo vodo na primer-nem mestu, si bomo s tem prihranili mnogo dela.

Marsikdo si bo pa mislil: Imam trav-nikov toliko, da bi potreboval mnogo de-laveev in imel z njimi veliko stroškov, če bi jih hotel vse otrebiti in očistiti. To se mi pa zlasti dandanes ne izplača. Či-sto prav ima tak kmet, če tako misli. Nima pa prav, če hoče vse naenkrat na-praviti. Po malem rastejo hiše kvišku, v tednih, v mesecih, ne naenkrat. Tako je tudi pri tem! Gospodar naj se odloči, da bo v enem letu otrebil, očistil in uredil n. pr. samo en oral travnika, morda še manj. Delal bo sam z družino, kadar bo čas dopuščal in bo vreme ugodno. Ko se bo prepričal, če se mu je to delo izpla-čalo, bo lahko pozneje nadaljeval z dru-gim kosom sveta. Vsekdar pa mora pa-ziti na to, da ne bo tega delal, če ima nujnejša poljska dela. V nekaj letih bo imel svoje travnike očiščene in rodo-vitne.

Pomislimo samo, kako velikanska ko-rist bi bila za našo živinorejo, če bi vsak kmetijski gospodar, ki ima zanemarjene travnike, vsako leto očistil samo 1000 kvadratnih metrov sveta in ga spremenil v rodovitno zemljo. Tedaj se nam ne bi bilo treba bati sušnih let, ker bi imeli sena dovolj iz prejšnjih dobrih košenj. L.

Potrebno opravilo

V rokah imamo zadnjo številko le-tošnjega letnika »Domoljuba« in nje-gove priloge »Slovenskega gospodarja«. Ali bi ne bilo pametno, ko bi pri tej priliki nekoliko premislili, kako smo kaj brali ta dva tako potrebna in ko-ristna lista? Posebno nujno je, da se vprašamo, kje so vse številke »Gospo-darja in gospodinja«, katerih vsaka je polna koristnih naukov in navodil iz vsah strok kmetijstva. Ako smo jih skrbno spravljali, kakor veseli smo de-belega sklada, ki se je tekom leta na-bral in ki šteje sedaj čez 400 strani.

Razen različnega drobja, je v tem let-niku čez 200 daljših člankov iz vsah pa-nog kmetijstva in gospodinjstva. Ka-kšno škodo ima torej, kdor je liste vsak teden, morebiti celo neprebrane, raztr-gal! Kdor je doslej tako ravnal, naj se vsaj v bodoče zave, da strokovni list — in k takim listom smemo z vse pra-vico prištevati tudi »Domoljubovo« pri-logo »Gospodar in gospodinja« — ni kakor dnevnik, ki prinaša novice, dan-es morebiti zanimive, jutri pa za ved-no pozabljene. Čtivo v strokovnih li-stih ima trajno veljavo, ker obstoji iz

sami navodil in nasvetov preizkušeni strokovnjakov — navodil, ki so vsakemu gospodarju in vsaki gospodinjici nujno potrebna. Ali ni torej pametno, da strokovne liste skrbno shranjujemo, da imamo konec leta zbirko, ki bo imela svojo veljavo še čez več desetletij in bo lahko služila ne samo nam, ampak tudi našim naslednikom?!

Ni pa zadosti, da strokovne liste med letom shranjujemo in konec leta zberemo in uredimo. Potrebno je tudi, na jih na kak način **zavarujemo** pred pogubo. To dosežemo le na ta način, da liste **trdno zvežemo v knjigo**. Kamur gnotne razmere depuščajo, bo dal posamezne letnike vezat. Večina pa, žal, tega ne zmore. Pomagati si treba z domačimi pripomočki. Pri hiši je gotovo šilo, debela igla, domač, močan sukaneč in morebiti se da napraviti tudi kako lepilo. Tudi kos dobrega ovojnega

papirja se dobi. Kdor je količkaj spreten in ima dobro voljo, bo s temi pripomočki za silo in največjo potrebo letnike sešil in tako rešil, da se posamezne številke ne porazgube.

Zbiranje, urejevanje in vezavo strokovnih listov konec vsakega leta naj bi prevzela večja šolska, ali pa ravnokar šoli odrasla mladina. Težko bi našli bolj hvaležno in bolj zabavno opravilo nego je ob dolgih zimskih večerih delo z urejevanjem časopisov in knjig. Kdor izmlada vzljubi dober, zlasti strokovni časopis, dobro knjigo, in skrbi, da se mu nič koristnega in poučnega ne izgubi, bo imel na starost knjižnico za katero bo zavidanja vreden.

Očetje, gospodarji, matere, gospodinjice upoštevajte te vrstice! Ako sami ne morete, vplivajte na svoje otroke, da se nemudoma lotijo dela, sedaj je časa za to!

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Snaženje veder, školjk in nočnih posod

Pološčene (emajlirane) vedrice, ki jih uporabljamo pogosto za pomivanje in snaženje v stanovanju, je treba redno osnažiti do čistega. Nesnagi pridemo najlažje do živega, če vzamemo **malo vlažno** (dobro ovito) krpo, ki jo nekoliko namilimo in še malo potresemo z »vimom«, če ga imamo. S to krpo, a brez vode, suho podrgnemo vse nesnažne dele posode in opazili bomo, da se bo vsa nesnaga odrgnila v krpo. vedrica pa se bo hitro in lepo očedila. Namesto krp, uporabljamo v ta namen lahko časopisni papir, ki se da tudi dobro navlažiti in namiliti. Po končanem snaženju papir lahko vržemo proč, medtem ko se nam zdi krpe škoda, posebno če ni že zelo slaba. Če uporabljamo za snaženje papir, odpade izpiranje, sušenje in shranjevanje krp, ki niso nikak okras hiše ali okolice, pa naj vise kjerkoli.

Ravno tako ravnamo pri snaženju školjk pri vodovodu, ljakih, umivalnikih in straniščih. Podobno je tudi snaženje nočnih posod, ki jih danes uporabljamo samo še pri otrocih in bolnikih. Nočna posoda bi morala biti vedno skrajno čista. Ker bi morale biti za to delo posebne krpe (ločene od drugih), napravimo bolje, da rabimo za to snaženje izključno **samo papir**. Metlice v straniščih že zdavnaj ne uporabljamo več, ker so nesnažne in nehygieniske. Nočne posode osnažimo temeljito. Če damo na dno najprvo par koščkov sode, nanjo pa nalijemo vrele vode. Nato jo, kakor smo povedali prej, s kepo iz časopisnega papirja, malo mila in »vima«, do čistega odrgnemo. »Vim« nam deloma nadomešča pepel in pesek. Po potrebi si s časopisnim papirjem ovijemo tudi roke in podlaket. Papir potem zavržemo. Ravno tako tudi zelo slabe krpe, če jih vzamemo namesto papirja.

S. H.

Naročajte »Domoljubac!

KUHINJA

Krompirjeva juha s korenjem. Ka-ke štiri srednjedebele krompirje operem, olupim in zrežem na kocke. Kocke še enkrat operem in pristavim z mrzlo vodo. Obenem olupim srednje debel rdeč korenček, ga operem in zribam v pristavljen krompir. Stržen, to je sredino pri korenju odstranim, ker je ta del korenja grenak. V juho pridenem lovorov list, vršiček majarona in timca in majhen strok s soljo strtega česna. Ko krompir zavre, mu primešam prežganje, narejeno iz polne žlice masti in žlice moke. Da se prežganje enakomerno razredči, prilijem v vrelo par žlic mrzle vode, dobro zmešam in zlijem v juho. Ko se krompir skuha, pridenem žlico kisle smetane, malo popopram in po potrebi okisam.

Svinjski guljaž. Na razbeljeno mast zribam eno debelo čebulo. Ko bledomrno zarumeni, pridenem pol kg na kose zrezanega bolj mastnega svinjskega mesa. Na meso denem noževno konicico paprike, dve žlici kisa in žlico juhe. Ščep kimlja drobno zrežem in pridenem mesu. Posodo z guljažem pokrijem in dušim toliko časa, da se meso zmešča in sok posuši. Meso poberem iz posode. Na masti zarumenim dve žlici moke, stresem notri dušeno meso, zalijem z juho ali kropom, osolim ter kuham še pol ure. Nazadnje pridenem še dve žlici kisle smetane. Kot pridatek mi služijo: polenta, makaroni, žganci, različni cmoki, široki rezanci ali krompirjevi rezanci.

Krompirjevi rezanci. Za te napravim krompirjevo testo takole: štiri srednjedebele krompirje skuham, olupim, nastrgam, zvaljam ali zribam. Krompir naj bo le toliko kuhan, da se ne drobi. Na deski napravim testo iz enega jajca, malo surovega masla, žlico kisle smetane, primerno soli in toliko moke, da nastane srednje trdo testo. Dobro pogneteno testo zobljukujem na rezine. Rezine posvaljkam v podolgaste, za mezinec debele svaljke. Skuham jih v obilni slani vodi. V četrto ure

so kuhani. Poberem jih s cedilcem iz kropla, naložim na krožnik, ter zabelim s surovim maslom, v katerem sem zarumenila žlico drobtin. Iz tega testa naredim lahko tudi emoke, zvitke ali rezine. Za rezine napravim iz testa podolgato klobaso. To zavijem v snažno mokro ruto in skuham v slani vodi. Kuhano klobaso odvijem, zrežem na rezine in zabelim s precvrtimi drobtinami.

Karfijola s šunko. Večjo karfijolo zavijem v prtič, ter skuham v slani vodi. Kuhano odvijem in razdelim na drobne rožice. Obliko namažem s surovim maslom ter naložim dno s karfijolinimi rožicami. Te rožice potreseš s prav drobno seseklano šunko, nato naložim zopet kafijolne rožice, potem zopet šunko. Ko sem izrabila rožice in šunko, polijem to tvarino s sledečo polivko: 3 rumenjake pra v dobro ošvrkljam s tremi žlicami kisle smetane. Ošrkljano polijem po mešanici, površino potreseš s parmezan-sirom, zabelim s surovim maslom in pečem v srednjevroči pečici dvajset minut. Na mizo dam kot samostojno jed.

Sesekljeni zrezki z žemljami. Stirim starim žemljam obrežem ali obribam skorjo. Sredico namočim v mrzlo vodo. Nato sesekljam ali zmeljem četrto kg svinjskega in ravnotoliko govejega mesa. Mesu pridenem ožete žemljice, strok s soljo strtega česna, ščep popra, malo drobno zrezane čebule in zelenega petršilja. Potem pridenem še eno stepeno jace in vse skupaj prav dobro premešam. To zmes stresem na desko in razdelim na enake dele. Te dele sploščim in zaokrožim v zrezke. Na obeh straneh jih potreseš s moko ter spečem v plitvi ponvi na razbeljeni masti. Kot pridatek dam različno solato, kisló ali posiljeno zelje ali kisló repo.

Karfijolina juha z rižem. Manjšo karfijolo razdelim na posamezne rožice. V slani vodi jo skuham do mehkega. Riž opraim na žlici masti. Opraženega zalijem z juho, krompirjevko ali s petršiljevko. Ko je riž kuhan ga stresem v karfijolko, da še malo povre in juha je gotova.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Med prazniki je bil promet z inozemskim denarjem bolj šibek, pač se je pa poživel ob koncu meseca, ko so zapadle razne obveznosti. V glavnem so ostale inozemske devize neizpremenjene. V prostem prometu so notirali avstrijski šilingi 8.10 d. 8.20 Din, angleški funti 226.87 Din, grški boni 100 drahem 29.75 Din, španjska pezeta 5.55 Din, madjarski penga 8.75 Din. — Uradni tečajji na ljubljanski borzi so pa notirali brez 28.5% do Din, 1 angleški funt 169.11 Din, 1 nemška marka 13.72 Din, 1 amer. dolar 34.02 Din, 1 belgijski belga 8.02 Din, 1 švic. f. 11.10 Din, 1 italijanska lira 2.93 Din, 1 francoski frank 2.26, 1 češka krona 1.43 dinarjev.

CENE

g Blagovna borza v Ljubljani. Žitna kupčija je bila konec decembra mrtva, ker so se vsi interesi že prej krili s potrebnim blagom. V zadnjih dneh so se pa na borzi beležile naslednje ponudbe pri vagonskih pošiljkah veljavno za 100 kg naloženega žita v vagon franko nakladalna postaja v Vojvodini: pšenica baška 79 kg, gornjebanatska 77—78 kg in sremska 78—79 kg 108 do 110 Din, dolnjebanatska 77—78 kg 106—108 Din, slavonska 76—77 kg 114 do 116 Din, potiska 78—79 kg 116—118 Din; kornuza baška 60—62 Din, sušena 66—68 Din, banatska 58—60 Din, sušena 63—65 Din; moka baška ali banatska »O« brez prometnega davka 175—195 Din, baška »2« 160—175 Din, »5« 140—155 Din za 100 kg. — Na novosadski borzi so bili otrobi baški in sremski 60—71 Din, banatski 68—70 Din, baški ladja 79—81 Din; fižol baški, sremski beli 127.50 do 130 Din za 100 kg.

g Vinsko tržišče. Mesec december ni bil posebno ugoden za vinsko kupčijo, kakor so slovenski vinogradniki pričakovali, ampak je letos popolnoma odpovedal. Vzrok je ta, ker konzum vina

vsestransko pojema. Gostilničarji so pred prazniki prevzeli nekaj že nakupljenega vina, medtem ko je bilo novih kupčij le malo. Zato so cene ostale na isti stopnji in zaenkrat ni pričakovati dviga. Sedaj se še vedno zahtevajo več rdeča vina, manj bela; bolj iskana so tudi cenena vina izpod 5 Din, medtem ko je po dražjih manj zanimanja. Domača vina od 3.50 do 4.50 Din še najlažje najdejo kupeca. — Veliko konkurenco domačim vinom delajo banatska in dalmatinska vina, ki se dobe po kakovosti in jakosti od 9 do 11% alkohola po 1.60—2 Din liter, ter dalmatinska od 11 do 13% po 2—3 Din liter. Bati se je, da bodo ta milejša vina brez kisline pokvarila okus domačim pivcem, ki ne bodo več marali za slovensko nekoliko bolj kiseljasto pijačo. — S tem je zaenkrat prenehala vinska kupčija tja do marca—aprila meseca.

ŽIVINA

g Mariborski živalski sejem. Zadnji mariborski sejem je bil slabo obiskan, tako od prodajalcev kakor od kupcev. Prigon je znašal 5 konj, 8 bikov, 48 volov, 157 krav in 7 telet, skupaj 225 glav. Od teh je bilo prodanih le 97 glav. Cene so napram prejšnjemu sejmu nekoliko nazadovale in so bile za 1 kg žive teže: debeli voli 2.75—3.50 Din, poldebeli 2 do 2.50 Din, vprežni 2.50—3 Din, biki 2 do 2.50 Din, krave debele 2.50—2.75 Din, krave za pleme 2—2.25 Din, klobasarice 1.50 Din, molzne in breje krave 2.50—3 Din, mlada živina 2.75—3 Din, teleta 3.50—4.50 Din.

g Ptujski živalski sejem. Živalski in prašičji sejmi pred prazniki so v splošnem slabo obiskani. Tako je znašal tudi prigon na ptujski sejem le 240 glav živine in 119 prašičev. Med živino je bilo 78 krav, 35 telic, 60 volov, 22 bikov in 45 konj. Cena za 1 kg žive teže: voli 2.50—3.50 Din, biki 2.50—3.50 Din, krave 2—3 Din, telice 2.75—3.50 Din; konji so dosegli ceno 700—3200 Din kos.

PRAVNI NASVETI

Skrajšan rok. K. T. Leta 1933 ste bili potrjeni na polni rok dveh let pri avijatici. Radi bi vedeli, če imate pravico do skrajšanega roka. Oče je še živ in imate mlajšega brata. — Pravico do skrajšanega roka bi imeli, ako oče še ni 60 let star in če noben mlajši brat še ni dovršil 17 let. Drugače pa boste morali služiti polni rok.

Pavšalna pridobnina in doklade. F. K. R. Obrtnik ste na deželi in plačujete 120 Din pavšalne pridobnine ter 214 dinarjev doklad. Neki finančni organ vam je povedal, da se na pavšalno pridobnino ne sme naložiti več doklad kakor 80%. Ali je to točno? — Ni točno; ali niste razumeli, ali pa vas je dotični napačno obvestil. Zakon le določa, da služi za osnovo odmeri samoupravnih doklad pri davčnih zavezanih, ki plačujejo pavšalno pridobnino, 80% letnega davka. To se pravi: če plačate 120 Din na leto, se nalagajo avtonomne doklade le na znesek 96 dinarjev.

Pritožba proti pridobnini. F. K. — Lahko vložite pritožbo, vendar ne verjamemo, da bi uspehi, ker v vašem slučaju odmera pridobnine (120 Din) odgovarja zakonu.

Naznanilo tatvine. L. M. Takoj naznanite orožnikom tatvino. Ovadba ne zastari. Pač pa zastari tatvina ako potече gotovo število let. To je pa odvisno od vrednosti ukradenih predmetov in od načina izvršitve tatvine. V vsakem posameznem slučaju odloči sodišče o tem, če ni stvar zastarela.

Razdelitev parcele. A. I. S. Vprašate, če se razdelilna pogodba lahko napravi doma ali je potreben notar. — Ker niste pravnik, vam svetujemo, da stvar izročite notarju, ki bo znal vse najboljše napraviti. Treba se bo obrniti tudi na zemljemerca, ki bo napravil načrte.

Menjava parcel. M. G. M. — A ima parcelo št. 200, B ima parcelo št. 201, ki je naprodaj. C bi rad kupil parcelo od A-ja, ki pa je noče prodati pač pa bi jo zamenjal za parcelo št. 201, ki je last B-ja. Vprašate, kako bi se dala izvesti vknjižba. — Najenostavneje bo, da C kupi parcelo od B-ja in nato pa naj kupljeno parcelo zamenja z A-jevo. Vknjižba se bo dala izvesti na podlagi pismenih pogodb, ki naj jih napravi strokovnjak: advokat ali notar, da bo vse pravilno.

Vožnja po tujem gozdu brez lastnikovega dovoljenja. K. J. Z. Sosedje vozijo po gozdu vaše matere brez dovoljenja in tako delajo škodo na mladem drevju. Kako bi se dalo to preprečiti?

— Če ne gre zlepa, bo pač treba tožiti. a vsako škodo lahko oškodovani zahteva odškodnino od tistega, ki jo je napravil.

Obdolžitev tatvine. K. J. Le tedaj brez nevarnosti obdolžite storilca tatvine, ako imate zanesljive dokaze, da je res on izvršil tatvino. Najbolje pa bo, da stvar poveste žandarmeriji in poveste, koga sumite in iz kakšnih razlogov. Nato bo že žandarmerija dalje poizvedovala.

Zaščiten dolžnik. S. A. Nekdo vam je dolžan 2500 dinarjev. Sedaj se pa skriva pod zaščito in vam nič ne plača. Vprašate v kolikih obrokih vam mora dolg plačati. — Če je dolžnik zaščiten kmet vam je moral do 15. decembra 1934 plačati samo 3% obresti za čas od dne 23. novembra 1933 do 15. novembra 1934. Prvi obrok v višini 6% bo moral plačati do 15. novembra 1935 in nato vsako leto obroke po določeni tabeli, tako da bo ves dolg poravnán v 12 letih, seveda če se uredba o zaščiti kmeta ne bo zopet spremenila. Lahko se pa tudi to zgodi, ker so nekateri kmetje predložili vladi nov načrt o ureditvi kmetiskih dolgov.

Invalid Z. F. V 50. številki lanskega »Domoljuba« smo napisali notico o načrtu novega invalidskega zakona. Vaše vprašanje in prošnja, da vam damo podrobnejše informacije, je preuranjeno, ker načrt še ni zakon o invalidih in kadar bo, bomo o tem pisali.

Kokoši vžitkarice. M. F. V. Vžitkarica ima izgovorjeno, da ji morajo dati mladi vsako leto dve kokoši, katere si vžitkarica sama izbere. Ko leto mine, vžitkarica te kokoši proda in si izbere nato drugi dve. Vprašate, če ima vžitkarica pravico prodati te kokoši. — Čim vžitkarica izbere za sebe dve kokoši, so kokoši njena last in lahko napravi z njima, kar ona hoče. Če te med letom poginejo, je izguba njena, če jih proda ali poje, njen dobiček.

Otrok na reji. A. B. P. Pred šestimi leti ste vzeli na rejo otroka iz banovinskega Dečjega doma v Ljubljani. Mesečno oskrbnino so vam redno izplačevali do pred enim letom. Vprašali ste, zakaj več ne plačujejo, in so vam odgovorili, da otrok ni več prištejen v dravsko banovino, ker je domovinska občina otroka prešla v savsko banovino. Skozi šest mesecev niste dobili za otroka nič vzdrževalnine in vprašate, kdo vam je dolžan povrniti stroške za otroka. — Na vsak način so dolžni povrniti stroške za otroka njegovih starši. Če pa ti ničesar nimajo, je dolžna te stroške povrniti otrokova domovinska občina. Ker ne vemo, kakšno pogodbo ste imeli z Dečjim domom, vam ne moremo povedati, če bi na podlagi te pogodbe mogli zahtevati tudi od Dečjega doma, da vam povrne stroške za tega otroka.